

De Russische revolutie

DOOR

ANT. PANNEKOEK.

VIII.

In ons vorig overzicht wezen wij reeds op de beteekenis van drie groote kwesties voor de Russische revolutie, die toen alle in hun eerste ontwikkeling opdoemden: de vrede, het parlementarisme en het nationaliteiten-vraagstuk. De vredesonderhandelingen met Duitschland en zijn bondgenooten zouden juist beginnen; de bijeenroeping van de konstituante werd voorbereid en werd reeds tot een strijdpunt tusschen de revolutionairen en de bourgeoisie; de autonomie in Finland en Oekraïne was reeds geproklameerd en erkend. Het eerst van al deze is de kwestie van de konstituante tot een beslissing gekomen.

De mogelijkheid, die wij voor twee maanden opperden, dat in de konstituante toch een revolutionaire meerderheid aanwezig zou zijn, aangezien op het congres van de sociaal-revolutionairen de meerderheid zich aan de zijde van de Bolsjewiki geschaard had, is geen werkelijkheid geworden. Toen deze splitsing plaats vond, waren de kandidaatstellingen en verkiezingen er al geweest en nergens was dus door de linkerkant tegenover een rechtsgezind sociaal-revolutionair een eigen kandidaat gesteld. Toen de konstituante op den 18en Januari voor het eerst bijeenkwam, bleek dan ook dadelijk, dat de meerderheid der leden tegen de nieuwe sovjetregeering was. Dit bleek b.v. uit de verkiezing van Tsjernof als voorzitter. Dit bleek ook, toen de regeering dadelijk een algemeene principeverklaring aan de konstituante voorlegde. Dit stuk is als algemeen regeeringsprogramma belangrijk genoeg, om in zijn geheel hier afgedrukt te worden.

1. De Constituanten besluit: Rusland wordt een republiek van de Sovjets. Overal gaat de geheele macht over aan de Sovjets.

De Russische Sovjet-republiek bestaat uit een vrij verbond van vrije volken, uit een federatie van de nationale Sovjets-republieken.

2. De Constituanten beschouwt als hare hoofdtak in alle landen het socialistisch regime in te voeren en de exploitatie van verschillende maatschappelijke klassen onmogelijk te maken. Zij besluit daarom:

Het recht van particulier grond-eigendom wordt opgeheven. De geheele grond wordt eigendom van het geheele volk en gaat zonder enige vergoeding in de handen der arbeiders over. Allen trekken op gelijken grondslag nut van den grond. Alle bosschen, wateren en rijkdommen die de aarde voortbrengt, alle boerderijen, enz. worden nationaal eigendom.

De Constituanten bevestigt het besluit van de Sovjets aangaande de arbeiders-controle en den oppersten raad van volkshuishouding, ten einde aan de arbeiders de heerschappij over de exploitanten te verzekeren. Later zullen de fabrieken, mijnen en spoorwegen aan de Sovjets-republiek overgaan. De Constituanten bevestigt, dat alle banken onder het beheer van de Sovjets komen.

Om schadelijke groepen in de maatschappij te vernietigen en de volkshuishouding te organiseren wordt algemeene arbeidsplicht ingevoerd.

Om de arbeiders de macht te verzekeren wordt een besluit uitgevaardigd, dat alle arbeiders gewapend zullen worden. Er wordt een socialistisch leger van arbeiders en boeren gevormd. De bezittende klassen moeten voor goed ontwapend worden.

3. De Constituanten is vast besloten de geheele menscheit van het kapitalisme en het imperialisme, die de oorzaak zijn van den tegenwoordigen bloedigen oorlog, te bevrijden. Zij verklaart, dat zij het volkomen eens is met de politiek van den raad van volkscommissarissen, die alle geheime overeenkomsten vernietigt, de arbeiders en boeren van alle landen oproept zich te verbreederen en met alle revolutionaire middelen ernaar streeft een democratischen vrede zonder annexaties en schadevergoedingen op den grondslag van zelfbepalingsrecht voor alle volkeren te bereiken.

De Constituanten eischt, dat er een einde wordt gemaakt aan de barbaarsche politiek van de bourgeoisbeschaving, die den voorspoed van de bezittende klasse opbouwt op de onderdrukking van honderden miljoenen arbeiders.

De Constituanten stemt in met de politiek van den raad van volkscommissarissen, die de geheele onafhankelijkheid van Finland, de vrijheid van zelfbepaling van Armenië heeft geproklameerd en begonnen is het leger uit Perzië terug te trekken.

De Constituanten beschouwt de wet, die de leeningen, welke de tsaristische en de bourgeois-regeringen gesloten hebben, vernietigt, als een eersten aanslag tegen het internationale bankkapitaal en uit

als hare overtuiging, dat de regeering op dezen weg zal voortgaan tot de arbeiders-revolutie in de geheele wereld de zege over het kapitaal zal hebben behaald.

4. De Constituanten erkent, dat zij gekozen is op de partijlijsten, die nog vóór de October-revolutie zijn samengesteld, toen het heele volk nog niet in staat was den strijd tegen de exploitanten aan te gaan en nog niet begonnen was aan de invoering van de socialistische samenleving. Daarom is de Constituanten van meening, dat zij niet het recht heeft zich tegenover den raad van volkscommissarissen te stellen. De Constituanten is van oordeel, dat in dit tijdperk van beslissenden strijd tegen de bezittende klassen deze geen deel mogen nemen aan eenig orgaan van macht. De macht moet uitsluitend berusten bij de arbeiders en hun gevolmachtigde vertegenwoordigers: de Sowjets. De Constituanten verklaart, dat zij slechts de grondbeginselen van het socialistische regeeringsstelsel zal uitwerken en zij stelt de arbeiders en soldaten van elke natie in de gelegenheid op hun congressen te besluiten of en onder welke voorwaarden zij aan de federatieve regeering willen deelnemen.

Aan deze uitnodiging om zich onbevoegd te verklaren tot een eigen politiek tegen de regeering, hadden de heeren natuurlijk geen lust te voldoen. Zij wilden hun geleende macht, hun mandaat gebruiken om de nieuwe regeering ten val te brengen, en rekenden er op, dat de toovermacht, die van het begrip konstituërende democratische volksvertegenwoordiging uitgaat, hun steun van een groot deel van leger en volk zou verschaffen. Zij besloten dus op 19 Januari de beraadslaging van de regeeringsverklaring te verdagen. Dit was de oorlogsverklaring. De minderheid van Bolsjewiki en gelijkgezinden verliet de zaal, en den volgenden ochtend werd de vergadering door de regeering voor ontbonden verklaard en door gewapende matrozen uiteengejaagd.

Dat het daartoe komen zou, was reeds lang te voren bekend. Reeds in December was daarover in de Petrograder Sovjet gedis-kussieerd en toen hadden, tegen de formeel-demokratische bedenkingen van eenige (links-sociaalrevolutionaire) leden Lenin, en Trotzky uitdrukkelijk verklaard, dat zij geen konstituante zouden dulden, die de politiek van de kontrarevolutie tegen de arbeiders- en boeren-revolutie ondersteunde. Wat deze angstige medestanders vreesden: dat door zulk een gewelddaad de nieuwe regeering slechts haat en vijandschap zou wekken en alle sympathie verliezen, scheen maar al te zeer bewaarheid te worden. De geheele burgerlijke pers van Rusland en West-Europa schreeuwde over het nieuwe schrikbewind, de

geweldheerschappij en het nieuwe Tsarisme van Lenin en Trotzky. Hun democratie, hun roepen om een volksvertegenwoordiging was maar schijn geweest, om zelf de macht in handen te krijgen. En nog vijandiger dan de tevreden hoon van de bourgeoisie was de spijtige verontwaardiging van de sociaaldemokraten. De rechterzijde, de sociaalpatriotten, verklaarde vol deugdzaame afkeuring, dat zij in naam der Europeesche „democratie“ tegen zulk een vertrappen van de democratische beginselen ten scherpste protesteerde en er alle gemeenschap mee afwees. En de meer radikale richting, die in Duitschland door de „onafhankelijke“ S. D. partij van Haase en Ledebour en de „Leipziger Volkszeitung“ wordt vertegenwoordigd, durfde ter verdediging al niet meer zeggen, dan dat zij eerst nadere berichten moest afwachten alvorens te oordeelen. Zij kon dan ook moeilijk anders, want zij staat, hoewel oppositiepartij, op dezelfde principieele grondslag van het oude socialisme als de sociaalpatriotten; en hier gaat het om een der belangrijkste verschilpunten tusschen het oude en het nieuwe socialisme.

Wij wezen er in de Januari-aflevering al op, dat het socialisme zelfbevrijding der massa's beteekent en niet vervanging van de oude heerschers door nieuwe gekozen bestuurders, die voor de leiding der maatschappij te zorgen hebben. Nu berust juist op het laatste de geheele denkwijze van de parlementaire sociaaldemocratie in de laatste halve eeuw. Zij wil, door de meerderheid in het parlement te veroveren, de wetgevende machine in handen van de proletarische partij brengen en zoo in het belang van het proletariaat laten werken; en is daarbij (volgens de radikalen) ook een gewelddadige revolutie noodig, dan dient deze toch alleen, om de machtige tegenstand der bezitters te breken en een werkelijk democratische regeering te krijgen, die de massa's vertegenwoordigt. Het wezenlijke werk, de denk- arbeid, het organisatie- werk, (zooewel in de klassestrijd als in de economische opbouw) komt daarbij op de vertegenwoordigers, de leiders neer; wel roepen zij de massa's nu en dan tot een stoot, een krachtige aktie op, maar het initiatief moet van hen uitgaan; de massa's vervullen een passief meewerkende rol. Tot de uiterste konsekwentie doorgevoerd, komt dit hierop neer, dat in een burgerlijk-demokratisch land het proletariaat de kapitalistische onderdrukking en uitbuiting met één slag wegvaagt — door op één dag overal stembriefjes met de goede namen er op in de bus te gooien.

Het nieuwe socialisme legt daartegenover het hoofdgewicht op de eigen daad, het eigen initiatief der massa's. Alleen door overal zelf op te treden en te strijden, niet als krachtige arm van een ander denkend hoofd, maar door eigen hoofd, hart en wil als eigen vrije

krachten te gebruiken, kan het proletariaat leeren, geheel op zich zelf te staan, zich zelf, d. i. de maatschappij te besturen en daarmee alle andere leiding te ontberen. Zoowel in de klassestrijd tegen de heerschende klasse als in de organisatie van de produktie komt het op de zelfstandigheid en het initiatief van alle enkelingen en van de kleinste groepen aan. Noch de klassestrijd, noch de regeling van de arbeid kan van boven af gekommandeerd worden. De revolutie is niet anders dan het proces van rijpwording der massa's door strijd: strijd met de klasse, die ze uitbuit, strijd met de staatsmacht, die ze onderworpen houdt, strijd met de eigen zwakheid, die ligt in de gedachtevormen, de burgerlijke vooroordeelen, de onwetendheid, het gemis aan gemeenschapsgevoel, aan kracht en aan durf. Eerst als al deze zwakheid overwonnen is kunnen de massa's zegevieren en dan eerst zijn ze ook rijp voor de nieuwe arbeidsvormen, die in de revolutie, als deel van het geheele politiek-ekonomische revolutieproces moeten opgroeien.

Hieruit volgt, dat de proletarische democratie geheel anders is dan de burgerlijke democratie. Al diegenen, die in West-Europa over democratie praten, alle burgerlijke en sociaal-patriottische demokraten, die „uit naam der democratie" de Russische Bolsjewiki bestrijden, kennen en zien geen andere dan de burgerlijke democratie. De praktijk van de Russische revolutie kan de arbeiders het grootte onderscheid tusschen beide opvattingen leeren; de leiders der sociaaldemokratie, die zich verbeelden als schoolmeesters de Petrograder revolutionairen te kunnen bedillen, beseffen niet, dat zij hier als leerlingen behoorden te staan. De burgerlijke democratie gaat uit van de staat en het volk als de eenheid en de organisatie van de geheele bijeen wonende menschenmassa, en van de individuen als de kleinste bestanddeelen, de atomen, waaruit de samenleving is opgebouwd. Deze atomen zijn als burgers alle aan elkaar gelijk, hebben gelijke rechten en worden gerekend op dezelfde wijze naar hun verschillend inzicht invloed op de regeling van het geheel uit te oefenen. Wat deze opvatting burgerlijk, d. i. ideologisch, maakt, is het geheele afzien van de diepste realiteit van de maatschappij: de arbeid en de klasseverschillen. De maatschappij is in werkelijkheid een arbeidsorganisatie, geordend en geleed naar bedrijven eenerzijds, klassen anderzijds. Voor arbeidende proletariërs en boeren kan een leidend en besturend lichaam dus niet anders dan een vertegenwoordiging van deze arbeid en deze klassen zijn. Een zuiver-politiek lichaam, waarin de partijen over de politiek van de staat twisten, behoort bij de burgerlijk-parlementaire periode van de ontwikkeling, maar niet bij een toestand, waarin de arbeiders het heft in handen hebben. Hebben zij de macht

veroverd, dan zal hun natuurlijk centraal bestuur een vertegenwoordiging van de arbeid, van de arbeiders naar groepen en bedrijven moeten zijn — in tijden van oorlog en afweer tegelijk van de vechtoorganisaties, de legereenheden — waarin voor de overwonnen kapitalisten geen plaats is. Zoo vormden zij in 1905 hun raden; en alle vakgroepen in de maatschappij, ook de intellektueelen als de dokters, de onderwijzers, de ingenieurs zonden daarin hun vertegenwoordigers. Wat moet in zulk een wereld, waarin de arbeidende massa's hun arbeid moeten organiseeren en regelen, een parlement van politici, door groepen, die toevallig in een distrikt lokaal samenwonen, gekozen? Wat ligt er voor een werkelijk vertegenwoordigend karakter in hun mandaat?

Het is niet de taak van een nieuwe klasseregering, nieuwe theorieën in praktijk te brengen; maar de praktijk, die zij moet volgen, om haar werkelijke taak van maatschappelijke omvorming te vervullen, leert ons een nieuwe theorie en is slechts uit de nieuwe theorie te begrijpen. De Russen hebben er niet aan gedacht terwille van een theorie als de bovenstaande de konstituante naar huis te sturen. Maar in de praktijk trad de konstituante als belichaming van de burgerlijke democratie op, als lichaam van politici, die niet het minste verband hadden met de te organiseeren arbeid en die enkel gekozen waren, omdat naar de West-Europeesche traditie nu eenmaal zoo'n lichaam door de menschen gekozen moest worden; en toen bleek het, dat zij enkel konden dienen als orgaan van de burgerlijke klasse, om de beginnende arbeidsorganisatie te hinderen en in den weg te staan. Dus moest zij opgeruimd worden; en dat de West-Europeesche sociaaldemocratie daartegen sputterde, bewijst alleen, hoezeer haar traditie en haar parlementaire vooroordeelen haar belemmerden om de werkelijkheid klaar te zien.

Wanneer de burgerlijke pers hoont, dat aan de Newa blijkbaar ook alweer geweld en macht, en niet het recht regeert, dan zeggen wij: natuurlijk! De strijd in de maatschappij is niet een strijd om een of ander abstrakt „Recht” — dat mogen ideologen en sociaal-patriotten zich zeli en anderen trachten wijs te maken — maar een strijd om macht, tusschen de klassen gevoerd door middel van geweld. De heerschappij van de bourgeoisie is voor deze klasse zelf heerschappij van het recht, maar voor de onderdrukten onrecht; veroveren de arbeiders de macht, dan is dat voor hen recht, maar de bourgeoisie voelt dat als onrechtmatig geweld. De klasse, die steeds op geweldmacht steunde, om te onderdrukken, klaagt nu, nu haar geweld het zwakst bleek, in alle bladen over onrecht en geweld, tegen haar gepleegd. En de ideologen, die in November protesteerden tegen de

„gewelddadige” inbezitneming der macht door de Sovjets, en nader hand telkens tegen nieuwe „onrechtmatigheden” protesteerden, doen niet anders dan de bourgeoisie ondersteunen tegen het proletariaat. Natuurlijk is er in zooverre verschil in graad, dat een proletarische heerschappij als recht voor de massa in veel hooger mate als algemeen recht mag gelden dan de bourgeoisheerschappij; en daarmee hangt samen, dat in het algemeen gesproken heerschappij van de massa niet zulke krachtige geweldmiddelen noodig heeft, dus meer de uiterlijke vorm van een rechtsstaat kan aannemen. Maar in Rusland is de overgang nog zoo kort geleden, de bezittende klasse nog zoo machtig, de volksmassa nog zoo weinig ontwikkeld — al dwong de harde nood hen een proletarisch bewind op te richten — dat zulke vreedzame rechtsvormen nog niet kunnen heerschen; de krachtigste maatregelen zijn noodig, om de revolutie tegen de vijanden binnen en buiten te verdedigen. Wij kunnen hier natuurlijk niet beoordeelen, in hoeverre deze maatregelen alle ook doeltreffend zijn; wij weten uit de tendentieuze berichten van de burgerlijke berichtgevers niet eens, wat van alle telegrammen over inbechtenisnemingen en andere gewelddaden waar is of niet waar, dus nog minder, in hoeverre zij noodig zijn. Meent echter de burgerlijke pers hier reden tot eenige zedelijke verontwaardiging te hebben dan behoeft men slechts te wijzen op de gewelddaden, die in alle landen tegen pacifisten en revolutionaire arbeiders en ook in Nederland b.v. tegen arbeiders en dienstweigeraars worden gepleegd. Het kan zijn, dat het forsche optreden tegen tegenstanders een bewijs van zwakheid is, en dan zal deze zwakheid, niet het geweld, de oorzaak van de ondergang der nieuwe regeering zijn. Maar wat minder partijdige waarnemers — zoo de heer Ransome, de Petrograder korrespondent van de „Daily News,” en Lindhagen, de jong-socialistische burgemeester van Stockholm — over Rusland mededeelen, wijst er op, dat de massa's met vast vertrouwen aan het nieuwe bewind hangen, en dat de handelingen tegen eenige kadetten en sociaal-patriotten, waarover de korrespondenten zooveel drukte maken, hen geheel onverschillig laten.

Overigens is het niet waar, dat Rusland absolutistisch door een paar Bolsjewiki geregeerd wordt. Het burgerlijk parlement is naar huis gestuurd, maar een kongres van sovjets is voortdurend bijeen, als een werkelijk arbeidsparlement, en het zijn de besluiten van dit lichaam, die door Lenin en Trotzki uitgevoerd worden.

IX

De vredesonderhandelingen werden den 20 December in Brest-Litowsk geopend. In de eerste periode, die tot 25 December duurde,

werden de algemeene gezichtspunten vastgesteld. De Russische delegatie, onder voorzitterschap van Joffe, ontwikkelde de principieele opvattingen van de Bolsjewiki: geen annexaties, geen schadeloosstellingen en zelfbeschikkingsrecht voor alle naties. De Duitsch-Oostenrijksche delegatie, door de ministers van buitenlandsche zaken Von Kühlmann en Czernin zelf geleid, verklaarden zich met deze beginselen van een democratische vrede geheel te kunnen vereenigen, daar de Duitsche en Oostenrijksche regeeringen reeds verklaard hadden, geen plan te hebben op annexaties in het Oosten. Men besloot, na deze roerende overeenstemming, de onderhandelingen tien dagen te schorsen, om Frankrijk en Engeland gelegenheid te geven nog te komen deelnemen. Het spreekt van zelf, dat deze daaraan geen oogenblik dachten. Ondertusschen werd reeds voorloopig over de praktische toepassing van deze beginselen gepraat, en nu bleek het al gauw, dat van beide zijden onder dezelfde namen geheel verschillende dingen werden verstaan.

Het leek ook al zoo vreemd, dat de Centralen een democratische vrede zonder annexaties wilden. Zeker, in den Rijksdag had de kanselier Hertling het vorige zomer al hetzelfde gezegd: Duitschland had geen plan in het Oosten veroveringen te maken. Dat dat niet beteekende, dat het Duitsche imperialisme er van afzag zijn machtsgebied in het Oosten uit te breiden, bleek al spoedig uit de praktijk van de nieuwe Poolsche staat. Polen werd door de Centralen hersteld als „onafhankelijk” land, met een eigen regeering van drie hooge adellijke of geestelijke heeren, door Oostenrijk en Duitschland benoemd — natuurlijk alleen uit Russisch-Polen bestaande, zonder de Pruisische en Oostenrijksche Polen er bij. Hier bleek alweer, dat het imperialisme over vele methoden beschikt om zijn doeleinden te bereiken. Direkte annexatie van Polen was in velerlei opzicht ondoelmatig; een groote bijkomende Poolsche bevolking zou de binnenlandsche moeilijkheden enorm verergeren, want nu reeds brachten de geannexeerde Polen, die zich tegen alle gewelddadige of listige germaniseering wisten te weren, veel moeilijkheden. Als kleine zelfstandige staat, zonder eigen uitweg naar zee, zou het in alle opzichten van Duitschland afhankelijk blijven, een vazalstaat, die tegelijk een bufferstaat tegen Rusland zou zijn. Tegelijk was daarmee een mooi middel gevonden, om de Duitsche arbeiders in het gareel van het imperialisme te spannen; deze waren steeds gewillig geweest, zoolang hun wijsgemaakt kon worden, dat Duitschland een verdedigingsoorlog voerde; maar men moest vreezen, dat ze onwillig zouden worden, als het ware doel verovering bleek te zijn. Daarvoor was dus de beste methode de verovering in de vorm van bevrijding en

onafhankelijkheid. De Polen waren van de Russische heerschappij bevrijd; een Duitsch bezettingsleger (met censuur en opheffing van alle burgerlijke rechtsoefening) beschermde hun vrijheid, en zij werden geregeerd door onafhankelijke, door Duitschland gekozen regenten van hun eigen natie. En evenzoo zou het gaan met Litauen en Koerland, de andere bezette gebieden. Dat dit heelemaal geen annexionisme was, werd aan het Duitsche volk nog extra duidelijk gemaakt door de oprechte annexionisten, de jonkers, de Vaderlands-partij, die een militaire grensbeveiliging door annexaties wenschten en die voortdurend schimpten op de kanselier met zijn democratische vrienden, die door hun slappe politiek en hun liefdoen tegen de rooie Trotzki, Duitschlands eer en toekomst vergooiden. Hun aanvallen versterkten het koor van ministers, liberalen, centrumslui, sociaal-patriotten, generaals en diplomaten, die alle als uit één mond aan het Duitsche volk (en de buitenwereld) voorzongen: Duitschland wil geen verovering, Duitschland wil slechts verdediging en een democratische vrede, dus houdt vol!

Het is de groote verdienste van de Russische onderhandelaars, dat zij aan de Duitsche regeering dit masker afrukten en haar dwongen haar ware oogmerken te onthullen. De verdienste, niet van hun diplomatieke bekwaamheid, maar van het beginsel, dat zij bij het openen der besprekingen voorop stelden: openbaarheid der onderhandelingen. De Duitsche regeering had deze nieuwigheid geaccepteerd, trouwens, zij verstond de kunst van de openhartige demagogie met mooie leuzen ook wel. Maar hier schoot zij te kort. De Russen verstonden onder zelfbeschikking de vrije wilsuiting van iedere natie; de Duitschers eischten van hen de erkenning, dat de Polen, Litauen en Koerlanders zich reeds duidelijk voor een afscheiding van Rusland hadden uitgesproken, en dat de lichamen, die dat deden, de nieuwbakken regeering van Polen, de ridderschap van Koerland, de patriciers van Riga bevoegd waren, namens deze naties over hun toekomst te beslissen. De Bolsjewiki weigerden dit natuurlijk, ten eerste omdat een klein troepje heerschers, baronnen en geprivilegieerden niet namens het geheele volk kon spreken; zoo natuurlijk de heerschende klassen vóór Duitschland waren, zoo natuurlijk waren de volksklassen vóór Rusland. En ten tweede, omdat het Duitsche bezettingsleger toch elke vrije wilsuiting van deze volkeren denkbeeldig zou maken. Zij eischten dus, dat slechts door een volksstemming, een referendum, gehouden na ontruiming door de Duitsche troepen, deze volken over hun lot zouden beslissen.

De Russen hebben natuurlijk geen oogenblik de illusie gekoesterd, dat zij door praten het Duitsche imperialisme konden dwingen, zijn

prooi los te laten. Hun doel was om openlijk te constateeren, wat de belemmeringen voor de vrede waren en wat de Deutsche macht-hebbers in werkelijkheid met hun mooie leuzen bedoelen, en om zoo de massa's in Duitschland zelf tot oppositie en verzet te brengen. Toen de onderhandelingen begin Januari hervat werden, nu onder Trotzki zelf, was de stemming veel koeler en vijandiger. Terwijl men onderhandelde en streed over de rechten van de volken in de bezette gebieden, maakten de Russen een krachtige propaganda onder de Deutsche soldaten met vliegende blaadjes en oproepen, tot groote ergernis van de Deutsche generaals. Nu mag men gevoelig betwijfelen, of de inhoud van deze propaganda veel heeft kunnen bijdragen tot revolutioneering van de Deutsche soldaten en arbeiders; maar het feit van de propaganda zelf, het feit dat daar aan de overzijde de proletariers stonden als meesters, die zich niet door officieren en jonkers hoefden te laten ringelooeren, die als gelijkgerechtigden met hun adellijke meesters onderhandelden, dit feit moest wel een sterke indruk op de Deutsche proletariers maken. En de invloed van de propaganda, die van de vredesonderhandeling zelf uitging, kwam in de groote Januari-staking in Weenen en de Februari-staking in Berlijn te voorschijn. Vermindering van broodrantsoen gaf in Weenen de stoot; maar als belangrijkste element trad daarbij op de mismoedigheid over het sleepen van de onderhandelingen, nadat eerst de vrede zoo zeker en dichtbij had geschenen, tengevolge van de veroveringszucht der eigen Centrale regeeringen. De stoot tot de Deutsche staking, het eerste belangrijke revolutionaire feit — ondanks haar beperktheid — in Duitschland, sinds het begin van den oorlog, is uitgegaan van de Russische revolutie in het algemeen, van de Russische vredesonderhandelingen in het bijzonder.

Wat bewoog de Deutsche onderhandelaars, zoo lang in Brest-Litowsk geduldig te diskussieeren met Trotski en Radek, nadat toch duidelijk gebleken was, dat men met elkaar niet verder kwam? Zij waren ondertusschen aan het zakendoen, dat veel meer opleverde. Reeds in December was in Brest ook een delegatie van de Oekraïnsche Rada aangekomen, om aan de onderhandelingen deel te nemen, en de Russen hadden hen als onafhankelijke delegatie erkend. De Duitschers ontdekten al spoedig, dat dat heel andere lui waren dan de Bolsjewiki, menschen waarmee niet alleen viel te praten maar ook te handelen. En toen het in het begin van Januari eerst scheen, dat het met Rusland tot een breuk zou komen, waren de Oekraïners ter plaatse, om met de Centralen verder te overleggen. Hun onderhandelingen met de Centralen vonden geheim plaats, naar het model van de ouderwetsche diplomatie. En met reden, want wat daar

bekonkeld werd, mocht inderdaad het daglicht niet zien: een gesjacher van burgerlijke regeeringen met elkaar, waarvan de volksmassa's de dupe waren. Niet ten onrechte prees de Duitsche pers de verstandige handelbaarheid van de Oekraïners tegenover de onhandelbare dogmatische Prinzipienreiterij van de Russen.

Het is zeer natuurlijk dat de Duitsche regeering en de Oekraïnsche Rada elkaar vonden; want zij hadden elkaar noodig. In onze vorige beschouwing in December meenden wij, dat de Rada vrede met de Bolsjewiki zou houden ondanks het klasse-antagonisme, omdat zij van de Russische bourgeoisie aantasting van haar onafhankelijkheid had te duchten. Nu bleek, dat de Rada niet tusschen de beide Russische klassen koos, maar een derde weg insloeg: aansluiting zoeken bij Duitschland en Oostenrijk, die er een groot belang bij hadden, dat deze rijke en vruchtbare landstreken geheel van Rusland afgescheiden werden en onder hun invloed kwamen. Terwijl de Rada bescherming voor haar regeering vond bij de Centrale mogendheden, kregen deze beschikking over de rijke korenvoorraden en de minerale grondstoffen van de Oekraïne.

Toen de Russische delegatie hoorde van deze geheime onderhandelingen, heeft zij uitdrukkelijk gewaarschuwd, dat de Rada van Kieff niet het recht had namens het geheele volk van Oekraïne te besluiten, dus dat haar afspraken met de Duitschers door het Oekraïnsche volk niet als bindend beschouwd zouden worden. Trotski schreef 16 Januari aan de Oekraïners, dat hun geheime onderhandelingen met de imperialisten een vergrijp tegen de revolutionaire moraal en een verraad van de democratie was; hij verklaarde dat het Centraalkomitee der Oekraïnsche sovjets in Charkof, dat meer recht had in naam van 't Oekraïnsche volk te spreken dan de Rada van Kieff, zich hiertegen met alle macht zou verzetten. De Duitschers trokken zich van deze waarschuwing niets aan: het was hun niet om de vriendschap van het Oekraïnsche volk, maar om een verdrag met een „regeering” te doen, dat hun het formeele recht zou geven, alle graan, dat nog in de Oekraïne te vinden was, weg te halen 1).

1) Art. 7 van het vredesverdrag luidt:

„In het tijdvak tot 31 Juli van het loopende jaar moet een wederzijdsche ruiling van de overschotten der belangrijkste landbouw- en industrie-producten tot dekking van de loopende behoeften naar maatstaf van de volgende bepalingen plaats vinden:

A de hoeveelheid en de soort van producten, waarvan de ruiling in de vorige alinea bepaald is, worden beiderzijds door een kommissie vastgesteld, die uit een gelijk aantal leden van beide zijden bestaat en dadelijk na tekening van het vredesverdrag bijeenkomt.

B de prijzen van de producten bij deze ruiling worden volgens over-

Of deze regeering namens het Oekraïnsche volk mocht spreken, of zelfs maar de macht had dit verdrag ten uitvoer te brengen, kon hun minder schelen, want de macht tot uitvoering van dit verdrag hadden ze zelf wel. Voor Duitschland en Oostenrijk was dit graan een levensvoorwaarde om de oorlog voort te kunnen zetten zonder hongerrevolutie in het binnenland; op dit Russische graan hadden zij hun hoop gebouwd vanaf de eerste dag, dat in Rusland over vrede werd gesproken; dát was hun groote doel, toen zij met Trozki onderhandelden, en toen deze niet handelbaar bleek, hadden zij in de Oekraïnsche Rada geschikte werktuigen gezocht en gevonden. Om voor het Duitsche volk de waarheid te verbergen, dat zij hun verdrag slechts sloten met een troepje politici, die de voorraden levensmiddelen van een land verpatsten om de steun van de Duitsche wapenen, desnoods tegen hun eigen opstandige volksgenooten, te krijgen, werden uit Kieff telegrammen gezonden, dat het bolsjewistische oproer geheel onderdrukt was en dat door hulp uit Kieff eenige Poolse regimenten zelfs de Russische opperbevelhebber Krilenko hadden gevangen genomen. Maar nauwlijks was het verdrag tusschen de Centralen en de Oekraïne op 10 Februari plechtig geteekend en gepubliceerd, of men vernam, dat de Rada uit Kieff naar Sjitomir, dichter bij de Oostenrijksche grens, had moeten vluchten. Zooals altijd, wanneer men niet meer kan melden, dat de gehate Bolsjewiki verslagen en vernietigd zijn, kwamen inplaats daarvan nu verhalen over hun gruweldaden. Natuurlijk werd het zoo voorgesteld, alsof deze Bolsjewiki Russische troepen waren, die de Oekraïne kwamen uitplunderen; in werkelijkheid zijn het voor een groot deel Oekraïners zelf, arbeiders en soldaten, die inplaats van de Rada een Sovjetregeering willen op dezelfde grondslag als in Rusland. Van uit Sjitomir zond de Rada „aan het Duitsche

eenkomst van beide zijden door een commissie vastgesteld, die uit een gelijk aantal leden van beide zijden bestaat.

C (handelt over de koers bij de verrekening der munten).

D de ruiling der waren, die door de in A vermelde commissie bepaald worden, geschiedt door van staatswege ingestelde of door de staat gecontroleerde centraallichamen.

De ruiling van de producten, die door de bovenvermelde commissies niet behandeld worden, geschiedt door middel van de vrije handel, onder de kondities van het nu volgende voorloopige handelsverdrag.

Hieruit blijkt, dat een gemengde Duitsch-Oekraïnsche commissie vaststelt, welke hoeveelheden graan uitgevoerd zullen worden en welke prijs daarvoor aan de boeren betaald zal worden. Deze zijn niet vrij om al of niet te verkoopen of bepaalde prijzen te bedingen; het artikel zegt, dat wat de commissies met hun uitvoerende organen als overschotten gelieven te beschouwen, geruimd moet worden. Als de boeren zich verzetten, zullen ze wel als oproerlingen en Bolsjewiki beschouwd worden, waartegen de Rada de bescherming der Duitsche troepen inriep.

volk" een oproep om hulp tegen de „Bolsjewikische bandieten", d.w.z. zij riep Duitsche troepen in het land om de Russen te verdrijven, de bevolking met geweld tot gehoorzaamheid te dwingen en het graan zelf te komen weghalen. En onmiddellijk rukten de Duitsch-Oostenrijksche troepen van Kowel uit in de richting van Kieff op.

Want, nu het verdrag met de Oekraïne klaar was en de Duitsche regeering haar hoofddoel bereikt had, was verder praten met de Russen niet noodig. Aan Trotzki werd kort en goed voorgesteld het Duitsche artikel aan te nemen, waarin de formeele afscheiding van de randgebieden werd erkend en aan Duitschland vrije hand gelaten. Trotzki antwoordde daarop met de verklaring, dat de Russische regeering een formeel verdrag in dien zin niet kon sluiten, maar ook de oorlog niet wilde voortzetten; zij verklaarde dus, dat zij zich in vredestoestand met de Centralen beschouwde en haar legers onmiddellijk ging demobiliseeren. Terwijl de bevolking vooral in Oostenrijk uitbundig in haar vreugde over het einde van de oorlog was, beviel deze wending in het geheel niet aan de Duitsche regeering. Zij wenschte de Westelijke randgebieden van Rusland, Polen, Litauen en Riga in vast bezit te hebben, erkend door de Russische regeering, zoodat deze landen niet op een latere algemeene vredeskonferentie nog eens behoeften te worden besproken en afgewogen tegen andere concessies. Zij wenschte ook haar recht in Oekraïne door de Russen erkend te zien. En zij wilden bovendien niets liever dan de pest-bacil van het Bolsjewisme uitroeien, die anders haar eigen onderdanen zou kunnen besmetten. Dus konstrueerde zij uit de Russische vredesverklaring, dat de Russen de wapenstilstand opgezegd hadden. Wolff's agentschap liet uit Petrograd berichten, dat de Russen heelemaal niet demobiliseerden, maar hun troepen tegen de Oekraïne gingen gebruiken; het bracht telegrammen uit Livland en Estland met berichten over gruweldaden tegen de Baltische baronnen en verzoeken om hulp en bescherming. Zoo kon de Duitsche regeering opnieuw een oorlog tegen het revolutionaire Rusland beginnen, zonder dat zij ernstige oppositie behoefde te vreezen: het ging immers om eten te halen uit Zuid-Rusland, in uitvoering van een eerlijk verdrag, en om de stamverwanten, de Baltische Duitschers, tegen moord en anarchie te beschermen. Haar programma werd nu verovering van alle Oostzeeprovincies, misschien ook van Petrograd, om zoo de Russische revolutie in haar fundament aan te tasten.

Nu verklaarde de Russische regeering zich bereid, door geweld gedwongen, de eischen, die Duitschland in Brest-Litowsk gesteld had, aan te nemen. Maar het spreekt van zelf, dat de voorwaarden, die de Duitschers nu zullen stellen, veel verder zullen gaan. Men

mag de vraag stellen, wat de leidende gedachte van de Bolsjewiki is geweest, nu hun taktiek mogelijk tot een algeheele debacle zal voeren; was het niet veel beter geweest in Brest dan maar dadelijk de Deutsche voorwaarden aan te nemen? Het antwoord zal wel zoo moeten luiden: zij hebben hun macht in Rusland niet als een zelfstandig doel, als een kostbaar bezit beschouwd, dat gehoeud en bewaard moest blijven, maar als een middel om de revolutie over Europa uit te breiden. Zie ook de aanhef van hun verklaring aan de konstituante. Hun naaste doel bij de onderhandelingen met Duitschland was de Deutsche revolutie; op deze ééne kaart hebben zij alles gezet, daaraan hebben ze alle direkte sukses opgeofferd. Dáárom waarschijnlijk hebben zij zich in Brest gezegd: sluiten wij een verdrag met het Deutsche imperialisme, dan schaadt dat de revolutioneering der Deutsche arbeiders; deze moeten ons niet kunnen verwijten, dat wij met hun doodsvijanden en onderdrukkers tot een overeenkomst kwamen; wij moeten door de daad toonen, dat wij het Deutsche imperialisme als onverzoonlijke vijand van het revolutionaire proletariaat beschouwen. Zoo hebben zij gedacht — maar de Deutsche arbeiders bleven stom; en daarom kon het Deutsche imperialisme de konsekwenties aanvaarden en in een directen aanval de Russische revolutie neerslaan. Door geweld gedwongen is de Russische regeering nu bereid de vrede te teekenen — óf deze nu tot stand komt of niet, in elk geval is de uiterlijke kracht van de Russische revolutie gebroken. Het revolutionaire Rusland is militair weerloos tegen het Deutsche imperialisme, dat nu kan gaan beginnen, in alle rand-gebieden, misschien ook in Rusland zelf, de opstandige volken weer onder het juk van de oude heerschers te brengen. De Deutsche heerschers kunnen pochen, dat zij de revolutie neerwierpen — omdat de Deutsche arbeiders nog niet de kracht tot indrukwekkend revolutionair optreden hebben. Op de onrijpheid van het Deutsche proletariaat — door de verlamdende traditie van een halve eeuw parlementair socialisme en beperkte vakbeweging nu het achterlijkste met betrekking tot de nu noodige nieuwe taktiek — heeft dan de Russische revolutie schipbreuk geleden. Maar het is niet uitgesloten, dat juist deze daad — een hoon op hun zwakheid — de Deutsche arbeidersklasse zoo verbittert, dat daaruit, gevoegd bij de binnenlandsche onderdrukking en de verwerping van het gelijke kiesrecht voor Pruissen, weer een nieuwe stakings- en strijdbeweging in Duitschland opgroeit.

Het schijnt misschien overbodig nu nog over de inwendige toestand te spreken, nu de binnenlandsche economische en politieke ontwikkeling door geweld van buiten wordt afgesneden. Maar wat in de Russische landen gebeurt, is voor ons bovenal van belang, omdat het een voorbeeld kan zijn van toestanden, van vraagstukken, van strijd en ontwikkeling, die ook in de andere landen zullen optreden, zoodra de arbeiders hier de macht in handen krijgen.

Finland en Oekraïne waren de eerste landen, waar een eigen burgerlijke regeering optrad; zij waren ook de eersten, waar weldra een felle klassenstrijd uitbrak. In de burgerlijke pers van Europa wordt de strijd in deze landen zóó voorgesteld, alsof Russische revolutionaire troepen, ondanks de huichelachtige erkenning van de onafhankelijkheid, toch trachten deze burgerlijke regeeringen omver te werpen. In werkelijkheid is het een uitbreiding van de Russische revolutie in dien zin, dat de arbeiders, door het Russische voorbeeld aangemoedigd, ook daar de macht trachten te veroveren. Wanneer in de Oekraïne altijd van Bolsjewiki, in Finland van roode gardes gesproken wordt, zijn dat hoofdzakelijk Oekraïners en Finnen zelf. Maar het ligt wel voor de hand, dat de Russen niet altijd werkeloze toeschouwers zijn, maar dikwijls ingrijpen om hun vrienden tegen de burgerlijke regeeringen te helpen — in welke mate, is natuurlijk uit de berichten niet met zekerheid af te leiden. De bolsjewistische arbeiders wijken niet eerbiedig voor nationaliteitsgrenzen terug: zij beschouwen zich in al deze landen als één volk, dat éénzelfde strijd heeft te voeren.

Bovendien was de Oekraïne voor Noord-Rusland steeds een korenschuur geweest, waarop nu ook gerekend werd voor de bestrijding van de honger in het Noorden. In normale omstandigheden had zich een normaal ruilverkeer ontwikkeld: de fabrieken in Petrograd konden in plaats van munitie nu lokomotieven, landbouwwerktuigen en andere nuttige produkten maken en ruilen tegen het graan uit het Zuiden. Maar nu kwam in Brest-Litowsk het geheime gekonkel van de Rada met de Duitschers als storende faktor tusschenbeide en het versjacheren van het Oekraïnsche koren aan Duitschland. Nu brak in het Zuiden de klassenstrijd los; de arbeiders van het grootindustriele Charkofsche distrikt — in hoeverre de boeren en soldaten meededen, is niet bekend — vormden een centraalkomitee als tegenregeering, en gesteund door Russische troepen, veroverden zij in Februari het distrikt en de stad Kieff. Ook was Odessa geheel in hun handen geraakt — dit alles wijst er op, dat de Oekraïnsche

troepen, die eerst gesloten aan de Rada hadden gehoorzaamd, voor een aanmerkelijk deel naar de overkant gingen. Tegelijkertijd drongen de roode gardes naar het Zuidoosten tegen de kozakken voorwaarts, gesteund door een opkomende klassenstrijd van de armere boeren onder de kozakken tegen de grootgrondbezitters; de bekende hetman Kaledin pleegde zelfmoord, omdat hij afgezet werd, terwijl de welgestelde kontrarevolutionaire kozakken onder bevel van Alexejef de oorlog tegen de roode gardes voortzetten. Was Zuid-Rusland overgelaten aan deze binnenlandsche klassenstrijd, dan zou waarschijnlijk evenals in het Noorden een volledige heerschappij van de Bolsjewiki het resultaat geweest zijn. Het ingrijpen van het Duitsch-Oostenrijksche leger, dat de Oekraïne binnenrukt, om graan te halen en het ijzeren kolenbekken aan de Donetz voor de Deutsche oorlogsindustrie te bezetten, snijdt deze ontwikkeling af.

Hoe in Finland de burgeroorlog ontstond, is van burgerlijk standpunt heel goed door de Noorsche korrespondent van de „N. R. Ct.” uiteengezet. De senaat, die na de algemeene erkenning van de Finsche onafhankelijkheid in het begin van Januari het gezag in handen had, was veel te konservatief; de burgerlijke partijen wilden een vaste sterke regeering naar West-Europeesch model, zonder rekening te houden met het sterk ontwaakte vrijheids- en machtsgevoel der arbeiders. De socialistische partij — die ook onder de kleine boeren veel aanhang had, en onder het Tsaristische bewind reeds meerderheid was geweest, daarbij trouwens ook overwegend reformistisch gezind was — wilde een vrijere staatsregeling naar Zwitsersch model. Daarbij kwam de economische nood. „Terwijl langs de Esplanade van Helsingfors de rijken in warme pelzen drementelden en 's avonds de eethuizen, de cabarets, schouwburgen en andere publieke vermakelijkheden vulden en er hun geld verspilden, stonden arme bleeke vrouwen met stumperds van kinderen urenlang te blauwbekken voor de winkels, om tegen hooge prijzen kleine rantsoenen melk, visch en aardappelen uitgedeeld te krijgen . . . Nu komt er nog bij, dat in Finland het klasseverschil altijd groot is geweest; de proletarier, tevens socialist, is voor de burgerlijke partijen wat de roode lap is voor den stier, en zoo kan men in Finland dan ook bijna van een onverzoenlijken klassenhaat spreken.”

De arbeiders waren intusschen reeds begonnen zich te wapenen en roode gardes te vormen. Deze korrespondent, als trouwens de geheele burgerlijke pers, beschrijft ze als een schrik van geheel Finland, een verzamelplaats voor alle ruwe en misdadige elementen, die de bevolking tiranniseerden, zich verbroederden met de Russische soldaten, het land afliepen, overal de winkels en huizen der welgestelde

burgers plunderden en ieder, die zich verzette, vermoordden. De waarde van deze berichten is natuurlijk even groot als van de tallooze gruwelverhalen indertijd over de Fransche Kommune verspreid, en die later alle leugens bleken. Onderzoekt men deze Tartarenberichten, die door de geheele Europeesche pers gretig afgedrukt worden om bij alle lezers afschuw voor de revolutionairen te wekken, wat nader, dan vindt men daarin als eerste element een deel waarheid, dat alleen door de tendentieuze klasse-voorstelling een bepaalde leugenindruk moet geven. Deze gardes zijn de schrik en de nachtmerrie van Finland — natuurlijk, gewapende arbeiderskorpsen zijn zonder twijfel altijd een schrik en een nachtmerrie voor de bezittende klasse. Zij tiranniseeren de bevolking — zooals nu alle regeerings- en politiegezag de arme bevolking tiranniseert, zoo voelt daar de bourgeoisie een reëele, haar vijandige macht boven zich staan. Zij plunderden winkels en huizen der gegoeden — bij de grenzelooze nood en honger zullen zij zonder twijfel de gehamsterde voorraden opsporen om ze onder de bevolking te verdeelen; wanneer in een telegram met diepe verontwaardiging van de plundering van een bontwinkel verhaald wordt, spreekt daaruit de heiligheid van een burgerlijke orde, die toelaat, dat bij gevulde bontwinkels de armen doodvriezen. Zij loopen het land af en vermoorden ieder, die verzet pleegt — zou het ook zijn, om levensmiddelen op te sporen, die winsthongerige boeren vasthouden, terwijl men in de stad van honger omkomt? Wanneer daarbij verbitterde vechtpartijen met doodelijke afloop ontstaan, zal dat steeds als lage moord uitgekreten worden. Wanneer het burgerlijk gezag, dat het proletariaat met macht onderworpen houdt, niet meer geldt en het proletariaat zijn eigen meester is, spreekt de bourgeoisie altijd van anarchie.

Dat, objektief gesproken, de Finsche roode gardes niet de plunderende en moordende benden van Hoeligans zijn, die de burgerlijke pers van hen maakt, blijkt wel het beste daaruit, dat de sociaaldemokratische partij aan hun zijde staat en zich verzet tegen hun ontwapening. En bovendien blijkt het, als men de bron van de gruwelverhalen beschouwt: Stockholm. In Zweden wil de conservatieve bourgeoisie — reeds lang oorlogzuchtig, anti-Russisch en Duitschgezind, de z. g. aktivisten, omdat zij een aktief meedoen aan de wereldoorlog bepleiten — met gewapende hand ingrijpen, om de stamverwante Finsche bourgeoisie tegen het proletariaat te helpen, hetzij van regeeringswege, hetzij door gewapende vrijwilligersbenden. De burgerlijke meerderheidspartijen hadden in Finland, tegen de stemmen der sociaaldemokraten, besloten om tegenover de roode gardes een tegenmacht, de witte gardes op te richten, die behalve

niet de burgerlijke elementen vooral uit de boeren van Oost-Finland, het z.g. Karelië, gerekruteerd werden, en het voortdringen van de roode gardes naar het Noorden wisten te stuiten. Hoewel de berichten uit Stockholm steeds van overwinningen der witte gardes spraken, scheen toch hun eigen vertrouwen in de overwinning niet zeer groot te zijn. Want voortdurend klonk naar Zweden het hulpgeroep, dat de Finsche beschaving door rooverbenden geheel vernietigd zou worden, als van daar niet ingegrepen werd. Voor dit ingrijpen hadden de Zweedsche aktivisten verhalen noodig van gruwelen jegens hun brave stamverwanten, die door Russische en inheemsche bandieten ten doode gepijnigd werden; en daarom wordt elke episode uit de Finsche klassenstrijd oververteld, opgesmukt en verbreid op de wijze, die wij kennen. De leugenvorm van de verhalen wordt bepaald door de behoefte, waarvoor zij moeten dienen.

Dat wil niet zeggen, dat er in deze burgeroorlog, evengoed als elders, niet vele daden van ruw geweld voorkomen 1). Het zou wonder zijn, als het anders was. Niet daarom, omdat in de roode gardes vele ruwe elementen, havenarbeiders, houthakkers uit het binnenland e.d. voorkomen; want de wreedheid van de bourgeoisie in felle klasseoorlogen is van oudsher berucht. Maar ten eerste, omdat de natuurlijke van vroeger overgeleverde klassehaat buitengewoon verscherpt is door de nood, de honger, de ontbering enerzijds, de woeker, de bluffende luxe van de oorlogswinstmakers, het klasse-egoïsme anderzijds — hoe wil men van mensen, die jaren lang onderdrukt en tot de diepste armoede vernederd zijn, nu zij eindelijk in opstand gekomen zijn, in eens wijze matiging en humaniteit jegens de uitplundersaars verwachten? Wanneer de bourgeoisie zulke verhalen leest en gelooft, dus aanneemt dat alle details waar zijn, kan zij tot zich zelf zeggen, in alle landen: dit zijn de natuurlijke vruchten van de politiek, die wij in de laatste jaren volgden; dit is onze rechtvaardige straf, het is loon naar ons werken. En ten tweede komt er bij de natuurlijke verwildering tengevolge van de oorlog. Hoe kan de bourgeoisie eerbied voor menschenlevens verwachten, waar zij drie jaren lang de menschenmoord als hoogste deugd prees en waar hare regeeringen drie jaren lang millioenen volmaakt

1) Uit wat bovengemelde korrespondent schrijft: „De volksdelegatie zegt in een proklamatie, dat het redeloos vermoorden een schande is voor den strijd der arbeiders, zelfs al ware de bewering juist, dat de witte garde haar gevangenen heeft gedood, en ze beveelt den generalen staf der roode garde een grondig onderzoek in te stellen naar de gepleegde moorden” — zou men mogen afleiden, dat de witte gardes begonnen zijn weerlooze gevangenen dood te schieten, en dat dit tot daden van weerwraak gevoerd heeft.

onschuldige menschen als redeloos vee geslacht hebben? In de Finsche burgeroorlog ziet de Europeesche bourgeoisie voor het eerst — door klassehaat en schuldbesef monsterachtig vergroot — het Mene Tekel van haar eigen imperialistische politiek.

Wie van de beide strijdende partijen in Finland de overhand zal behouden, is nu een vraag zonder belang geworden, nu de Duitsche legers in Estland naar Petrograd oprukken en dan zonder twijfel ook Finland zullen bezetten om de geheele Oostzee te beheerschen. Zij komen om er de orde, de kapitalistische orde te herstellen, jubelend als redders ingehaald door al wat uitbuiters is en de heerschappij der arbeiders haat.

Hetzelfde geldt ook voor Livland en Estland. De heerschende klasse wordt hier gevormd door de Baltische baronnen, Duitschers van afkomst (uit de tijd, dat de ridders van de Duitsche orde de Oostzeelanden, van Pommeren tot de Finsche golf veroverden en beheerschten), die twee eeuwen lang de beste dienaren van het Tsarisme waren, in Aziatische ruwheid de wat beschaafdere Pruisische jonkers, in Westersche geraffineerdheid de meer goedmoedige Russische adel overtreffend. De Lettische en Estnische boeren vormden een onderworpen ras, dat vergeefs in 1905 poogde zich van deze onderdrukkers van vreemde stam en taal te ontdoen; bijna nergens in Rusland hebben de kontrarevolutionaire strafexpedities onder leiding der baronnen in 1906 zoo barbaarsch huisgehouden als in Livland en Koerland; nergens heeft zich een zoo diepe klassehaat opgehoopt als hier. Men moet zich verwonderen, dat al niet veel eerder tijdens de revolutie gehoord is van een nieuwe bevrijdingsstrijd van deze boeren; waarschijnlijk hebben de heeren zich voorloopig in het onvermijdelijke geschikt en koncessies aan de boeren gedaan. Maar niet zoodra kwam voor de Duitsche regeering het oogenblik, dat zij de oorlog opnieuw wilde beginnen, of het regende plotseling gruwelverhalen uit deze provincies — een bewijs, dat ze grootendeels voor de politieke behoefte gekonstrueerd werden. Alweer is de vrijheidsdroom voor de Lettische boeren verdwenen; opnieuw zijn zij aan de wraakgierige onderdrukking van de Baltische adel overgeleverd.

XI.

Terwijl uit de landen, waar nog gestreden werd, de burgerlijke pers door verhalen van wreedheden stemming tegen de Bolsjewiki tracht te maken, geschiedt dit uit Rusland zelf, waar zij meester zijn, door verhalen van de onhoudbare toestanden, gebrek, verwarring en algemeene anarchie. In deze verhalen zit een deel waarheid en een groot deel tendentieuze leugen.

Reeds in het begin van hun regeering werd met een zeker leedvermaak meegedeeld, dat de Bolsjewiki er nooit in konden slagen, het economisch leven geregeld te laten loopen, omdat de groote massa van de ambtenaren (in de lagere rangen veelal sociaal-patriotisch gezind) tegen hen waren en weigerden onder hen te werken; verder, dat zij door hun dogmatische onteigening der fabrieken en banken de geheele industrie en het verkeer ontwrichtten, terwijl nood en gebrek de bevolking weldra tegen hen zou doen opstaan. Dat het in werkelijkheid ten minste met de levensmiddelenvoorziening eenigermate gelukte, kan blijken, uit wat de partikuliere korrespondent van de Daily Chronicle (de heer Williams, een felle vijand der Bolsjewiki, die te voren voortdurend ongunstigs had bericht, dus daarom een des te belangrijker getuige is) op 14 Januari meldde: „Het ernstigste vraagstuk is hier de voedselschaarschte. De bladen bevatten telegrammen uit tal van districten over gebrek aan levensbenodigdheden. Het is echter niet waarschijnlijk, dat dientengevolge een beweging tegen de Bolsjewiki zal ontstaan, gelijk sommige optimisten hopen. Schlichter, de voedselregelaar te St. Petersburg, doet goed werk ondanks de buitengewone moeilijkheden, waarmee hij te kampen heeft. Toen de Bolsjewiki zich van de macht meester maakten, staakte het geheele personeel van het voedselministerie, tesamen 1500 menschen, en is sedert blijven staken. De ambtenaren hadden bovendien tal van bescheiden meegenomen, zoodat de Bolsjewiki genoodzaakt waren een geheel nieuwe dienst te vormen. Zij vroegen aan de sovjet te Omsk (Siberie) om voorraden te sturen, en werkelijk is Schlichter er in geslaagd dagelijks 200 treinen met graan vandaar naar het Westen te laten rijden. Koersk in Zuid-Rusland voert thans voor het eerst sedert de revolutie ook levensmiddelen uit. Ongetwijfeld hebben, voor de Bolsjewiki aan het roer kwamen, vele ambtenaren getracht, den boel in het honderd te laten loopen, ten einde het herstel der autokratie te begunstigen. De Bolsjewiki hebben zulke ambtenaren aanstonds verwijderd; vandaar dat zij thans met kleiner personeel vlugger opschieten dan de regeering van Kerensky. Schlichter vertrouwt, dat hij de voedselschaarschte wel te boven zal komen.... Volgens berichten uit Stockholm moet Buchanan (de gewezen Engelsche gezant) verklaard hebben, dat de Bolsjewiki nu zoo vast in het zadel zitten, dat niemand hen er uit zou kunnen lichten....” En op 4 Februari seinde dezelfde korrespondent: „In St. Petersburg zijn de voedingstoestanden de laatste dagen iets beter geworden. Er zijn heel wat levensmiddelen aangevoerd. Het broodrantsoen wordt van Zondag a.s. van $\frac{1}{4}$ pond op een $\frac{1}{2}$ pond gebracht”.

Moelijker was de organisatie van de produktie. In tegenstelling tot wat over haar „socialistische dogmatiek” beweerd wordt, dacht de nieuwe regeering er niet aan, om de private industrie dadelijk te nationaliseeren. Als arbeidersregeering wilde zij niet anders dan vooreerst demokratisceeren, een arbeiderskontrolé invoeren, maar zoo-veel mogelijk de industrie onder de oude technische leiding laten. Slechts omdat zij daarbij stuitte op de aktieve of passieve tegenstand van ingenieurs en direktéuren, die liever de boel in de war zagen loopen, was zij gedwongen zulke bedrijven te onteigenen en onder nieuwe leiding te plaatsen. Dat daarbij niet alles dadelijk goed ging, is te begrijpen, vooral omdat het bedrijfsleven door de oorlog volkomen ontwricht was. Er was gebrek aan machines, lokomotieven en spoorwagens, de administratie was in de war, de verbinding met de Zuidelijke kolen- en ijzerbekkens was door de burgeroorlog gestremd. De oorlogsindustrie moest weer tot vredesindustrie omgeschakeld worden; als men bedenkt, dat dit voor alle landen een der moeilijkste toekomstproblemen is, is het duidelijk, hoe moeilijk het hier was onder zoovele politieke en ekonomische tegenwerking. De Bolsjewiki moesten bovenmenselijke organisatoren zijn, als zij uit de bankroete verwarde boedel van de Tsaren- en de Kerenski-regeering in drie maanden tijds een geordende maatschappij hadden kunnen maken. Wat zij positief tot stand gebracht hebben, zullen wij wel eerst later vernemen.

Behalve de aktieve tegenwerking van kapitalistische zijde was er nog een faktor van moeilijkheid: de geestesgesteldheid van de arbeidersklasse zelf. Dit blijkt uit een oproep aan de arbeiders, door de bolsjewistische volkscommissaris in het arbeidsministerie Sjlapnikof op 4 Januari gepubliceerd. Hij wijst daarin op de krisis der industrie tengevolge van het stilzetten der oorlogsindustrie, in een tijd, dat de politieke strijd tusschen arbeid en kapitaal een ekonomisch uiteenvallen bewerkt, terwijl de leiders der bedrijven deze krisis willen gebruiken, om door middel van de honger de arbeiders te treffen en de revolutie te verstikken. Alle arbeiders, soldaten en boeren moeten zich nu aaneensluiten om met krachtige hand en bewuste zin deze ondergang te verhinderen, en de bedrijven voor de produktie van gebruiksvoorwerpen in te richten. Ieder moet er aan denken, dat hij nu niet voor ondernemerswinst werkt, maar in het belang van het geheele volk, en dat de arbeiders en boeren nu meester van het land zijn. Het ophouden der oorlogsindustrie en de krisis brengt ook leed over de arbeiders, en het spook van de honger, de vrees voor werkloosheid zweeft boven hun hoofd. En deze vrees, erfstuk van onze onderdrukte vaders, houdt de dappere gedachten

in de ban van de kapitalistische denkwijze, verhindert het groote streven naar bevrijding der menschheid en onderwerpt ze aan de zorgen voor de komende dag. Vele arbeiders haasten zich, uit vrees voor nood, papieren roebels op te stapelen en eischen daarom steeds hooger loonen, wat door de kapitalistische pers tegen de arbeiders uitgebuit wordt. Maar de overgelegde papierroebel is geen redder; alle arbeid moet op produktie, op organisatie van arbeid en regeling van het economisch leven gericht zijn. De vorige regeeringen hebben ons het bankroet als erfdeel nagelaten. Er is weinig graan, metaal, kleding en schoeisel voorhanden, er is geen hout, geen kolen, geen petroleum. En toch heeft ons land overvloed aan al die dingen; maar zij behoeven de arbeid om aan het licht te treden. Dus moeten de arbeidersorganisaties tezamen met de technische krachten en de ondernemers, die dit willen, de arbeid organiseren, volgens een samenhangend arbeidssysteem, dat op de eigen werkzaamheid der arbeiders steunt, die een krachtige arbeidsdiscipline bewaren. Alle eischen, die gij stelt, stelt gij aan u zelf; „wanneer de arbeidersklasse in staat is om de produktie, de verdeeling en de ruil te organiseren, de spoorwegen en fabrieken in gang te brengen, zullen uw eischen daardoor vanzelf vervuld worden; kan zij dit niet, dan wacht ons terugval in het verleden, onder het juk van de uitbuiting met al zijn leed en smart.” De vijanden van de arbeidersklasse, toegerust met de ervaring en kennis, die zij ten koste van het volk verwierven, wachten op de ineenstorting van onze verwachtingen en ons werk.

Wat deze oproep aan het licht brengt, mag niet als een in gebreke blijven van het proletariaat beschouwd worden. De massa van het Russische proletariaat is niet van socialistische denkwijze vervuld — dat kan ook niet, evenmin als waar ook — het heeft alleen aan de socialisten de leiding toevertrouwd, terwijl het in zijn eigen wezen nog vol kleine kapitalistische vrees voor de persoonlijke toekomst zit. De oproep bewijst, wat een enorm werk van opvoeding zulk een bewind aan het reuzenvolk volbrengt, enkel door in het praktische werk, ter voorziening in praktische nood, leidend op te treden. En er is wel niet aan te twijfelen, dat deze organisatie der produktie, door zulk een hooge geest van breed socialistisch inzicht geleid, ten slotte zal slagen, als er niet twee belemmerende factoren deze geheele groeiende maatschappij zullen doen ineenstorten. De eene faktor is de honger, het gebrek aan levensmiddelen, de andere is het buitenslandsch militair geweld.

Tot nog toe gelukte de voorziening van levensmiddelen eenigszins, ten minste in Petrograd, waarheen tal van spoorwegen loopen; maar in vele

distrikten in Noord-Rusland schijnt de letterlijkste hongersnood te heerschen. Er is gebrek aan vervoermiddelen om het graan, dat wellicht in de dorpen in het midden en Zuiden ligt, overal heen te brengen. Maar de Duitschers gaan de Oekraïne leeghalen; en zal er genoeg zijn om dit voorjaar door te komen? Is de zomer eenmaal bereikt, dan is het ergste gevaar voorbij, want de boeren hebben nu land en zijn gedemobiliseerd, en in de tusschentijd kan in het gebrek aan werktuigen voorzien worden. Maar hoe zal het vóór die tijd gaan? De burgerlijken verheugen zich op deze mogelijkheid (zooals zij in het overige Europa de komende hongersnood vreezen), want dan zal het volk zich tegen de Bolsjewiki keeren; ook nu reeds vermelden zij elk symptoom van gebrek en economische wanorde met vreugde als bewijs van de onbekwaamheid der revolutionaire socialisten. In werkelijkheid ligt de zaak geheel anders. De anarchie en de nood is de erfenis van het Tsarisme en de Kerenski-regering; in Maart 1917 dreef de honger en de anarchie de massa's de straat op om het Tsarisme neer te werpen; en omdat de regering van Kerenski niets deed, om de economische ineenstorting te verhinderen, omdat zij grootgrondbezit, woeker, speculatie en oorlog handhaafde, moest het Russische volk zelf zijn lot in handen nemen. Dat is de beteekenis van de regering der Bolsjewiki; een uiterste poging om de hongersnood, de ondergang af te weren — en de stomme middenklasse deed niets dan hinderpalen in de weg schuiven, politiek en economisch, en verheugde zich als er weer wat misliep. Want als deze laatste poging mislukt, als ook de Bolsjewiki, door de vele tegenstand, niet slagen en de hongersnood tóch komt, dan komt in hun plaats geen burgerlijk bewind, maar een werkelijke anarchie, een wanhopige strijd van allen tegen allen, een massale vertwijfelde roof en plundering, die nog heel wat andere verschrikkingen voor de bezittende klassen zal meebrengen dan de regering der Bolsjewiki. Dat geldt trouwens niet alleen voor Rusland, maar ook voor West-Europa, wanneer daar de volksrevolutie te laat uitbreekt, d. w. z. te laat om nog door organische maatregelen de produktie en distributie zoo te regelen, dat men rond komt; te laat voor een radikale politiek, dus, als alles op is en de hongersnood op geen wijze meer gestild kan worden. Ook daarom is het de politiek der revolutionairen om niet enkel te wachten tot de massa's door honger eindelijk in opstand komen, maar reeds te voren te trachten, door politieke propaganda een bewust verzet te wekken, en, evenals in Rusland gepoogd is, de heerschappij te veroveren als het nog niet te laat is, om door organisatie de ergste ruïne te verhinderen.

Het is echter mogelijk, dat ook deze ontwikkeling niet zelfstandig

ten einde loopt, door het ingrijpen van het militaire geweld der Duitschers. Daar men niet weet, hoever dit zich zal uitstrekken, zijn de economische gevolgen ook niet te voorzien. De imperialistische organisatie-macht kan in de gebieden, die bezet werden, deze laatste fase verhinderen en de hongersnood bezweren, niet door een socialistische organisatie der produktie, maar door een imperialistische organisatie van de machtige honger. Dit geldt dan voor het Westen en misschien Petrograd; het groote gebied van Midden- en Oost-Rusland zullen de Duitschers wel aan hun eigen lot overlaten. Daar zullen dan wellicht vormen van primitief boeren-socialisme blijven heerschen onder de leiding van revolutionairen, die zich daarheen terugtrokken. Maar voor de revolutionaire ontwikkeling van Europa hebben deze dan niet meer dezelfde beteekenis; de groote internationale rol van het Russische Bolsjewisme zal dan uitgespeeld zijn. Het zal echter blijven leven in de revolutionaire bewegingen, die in West-Europa beginnen op te komen, en voor wie het een lichtend voorbeeld van grootsche proletarische aktie is geweest. Als de groote voorloopers en wegbereders van de komende Europeesche revolutie zullen dan de Russische Bolsjewiki en hun voormannen, Lenin en Trotzki, een eereplaats in de geschiedenis en in de harten van de Europeesche arbeiders blijven innemen.

24 Februari.